

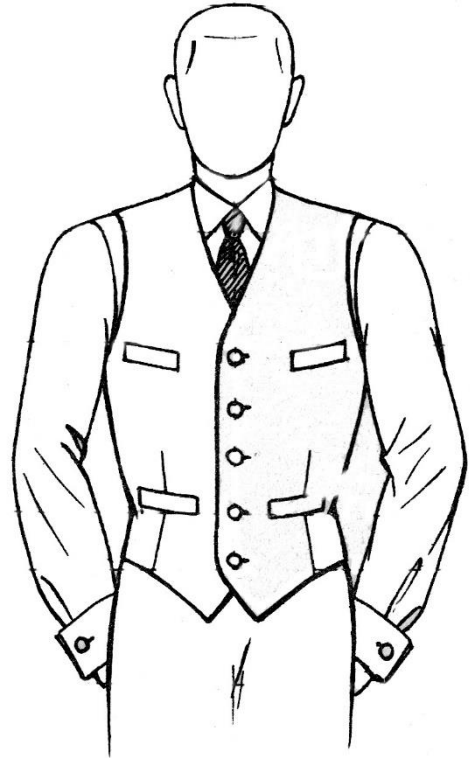
Miesten liivi

Miesten liivi saavutti nykyisen kaltaisen muotonsa samoihin aikoihin kuin koko nykyaikainen miesten puku, eli teollisen vallankumouksen alkuaikoina 1700-luvun lopussa. Siihen aikaan liivi oli tosin usein koristeellisempi kuin millaisena me sen nykyisin tunnemme, liiveissä oli useimmiten neljä taskua ja taskuissa kannet. Liiveissä oli usein kaulus, joskus jopa hihat. Yleensäkin ne olivat huolellisesti valmistettuja ja niissä oli runsaasti yksityiskohtia.

Yhteistä tämän päivän liivien kanssa olivat lähinnä kapea istuva leikkaus ja selvästi takkia lyhyempi helma ja tietysti se, että liiviä käytettiin osana pukua, takin alla. (three piece suit)

Liivi on kuitenkin menettänyt asemaansa puvun osana ja nykyisin puvut ovat pääasiassa kaksiosaisia. Liivin merkitys on vähentynyt ja sen käyttötavat ovat muuttuneet.

1800-luvulla mies teki etikettivirheen, jos hän esiintyi liivittä. Pari keskeisintä syytä peittävän pukeutumiskulttuurin syntyyn olivat Keski-Euroopan koleat talvet sekä huonosti lämmitetyt rakennukset ja uskonnollisperäisen ahdasmielisyyden nousu, joka kannusti osaltaan peittävään pukeutumiseen.

Nykyaikaiseen mukavuuteen tottunut ja lämmitetyissä sekä vedottomissa taloissa oleileva mies ei enää kaipaa liiviä samalla tavalla kuin 1800-luvun mies.

Täysin liivi ei kuitenkaan ole kadonnut. Juhlapukujen osana liiviä edelleen käytetään. Samoin se on voimissaan asuissa, joihin ei kuulu takkia. Tarjoilijat ovat paidassa ja liivissä huolitellun näköisiä ja liivi tarjoaa sopivat taskut tarjoilijan työkaluille. Liiviä käytettäessä käsien liikkuvuus on hyvä.

Valokuvaajat, rakennusmiehet ja monet muut ammattilaiset ovat ottaneet liivin käyttöönsä juuri taskujen vuoksi, ja he ovat samalla lisänneet taskujen määrää reilusti. Urheilun puolelta tunnetaan esimerkiksi untuvatäytteiset toppaliivit. Näiden liivien valmistus muistuttaa lähinnä pusakan valistusta, ja siksi niitä ei juuri käsitellä tässä esityksessä.

Perinteisissä liiveissä esiintyviä rakenneratkaisuja

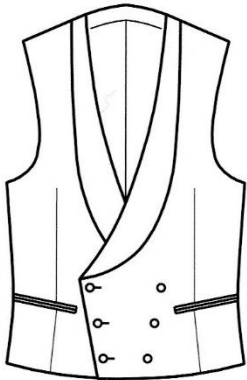
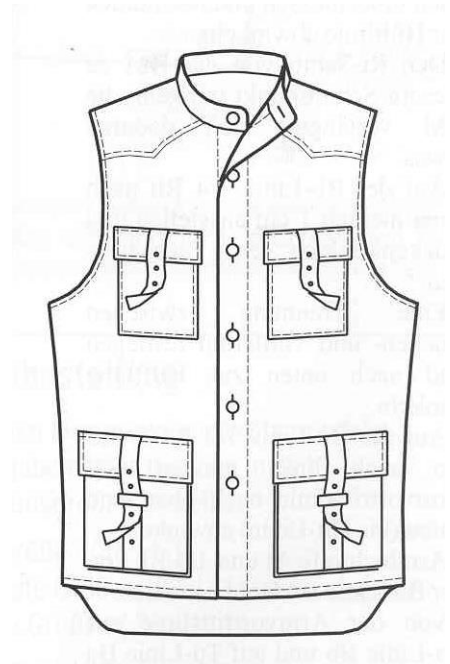
Halkiot

valmistetaan liivissä useimmiten sivusauman, joskus takasaumaan. Ne ovat lyhyitä n. 5 cm ja helpottavat istumista. Halkioita näkee nykyisin harvemmin kuin ennen.

Kaava

Klassinen liivi on muodoiltaan hyvin vakiintunut, joten sen piirtämistä varten on oma ohje, jossa väljyys on aika pieni, n. 10 cm rinnalla. Nykyään liivit ovat enimmäkseen 1-rivisiä ja 6-nappisia. Jonkin verran tehdään myös 2-rivisiä liivejä. 2-rivisellä liivillä voidaan korostaa miehen harteikkuutta leventämällä napitusvaraa ylöspäin. Liivi voidaan kuositella myös miesten puvuntakin kaavan avulla.

Vatsakkaan liivi piirretään oman ohjeensa avulla. Miehet tanakoituvat yleensä vatsan puolelta ja siksi vatsakkaan liivin kaavassa nimenomaan ke-linja lähtee kallistumaan ulospäin antaen näin vatsalle tilaa.

Väljemmät liivit kuten vapaa-ajan liivit, kannattaa kaavottaa pusakan kaavan avulla.

Naisten liivi kuositellaan niukkaväljyksisen naistenpuvunperuskaavan avulla.

Kangas

on perinteisesti useimmiten samaa villakangasta kuin takissa ja housuissa, mutta voidaan myös valmistaa yhdistelmiä, joissa kaikki kolme ovat eri kangasta tai ainakin liivi poikkeaa muusta asusta.

Eryteisesti juhlapuvuissa suositaan nykyään silkkiivejä.

Kaulus

on lähes unohtunut liiveistä. Silloin kun se valmistetaan, tehdään se vain etukappaleen puolelle. Jotta kaulus olisi mahdollisimman kevyt, vuorataan se taskupussikankaalla, ei villakankaalla

Kädentie

oli 1800-luvun puvuissa ja liiveissä melko pieni, mutta nykyään erityisesti liivin kädentie on avartunut, sallien laajat vapaat liikkeet. Kainaloa on syvennetty tuntuvasti, eikä olan leveys ole kuin hädin tuskin 10 senttiä.

Muotoprässi

voidaan tehdä aivan samalla tavalla kuin takin miehustakappaleillekin.

Napit

ovat mielellään samanlaisia kuin takin hihansuunapit, eli yksinkertaisia ja läpimitaltaan noin 15 mm. Nappeja on mielellään kuusi kappaletta ja ne ovat suhteellisen tiheässä, n. 6 cm:n etäisyydellä toisistaan. Viimekädessä niiden tiheys sovitetaan etukantin pituuden mukaan. Napitusvaran leveys on melko kapea, yleensä 1,5 cm.

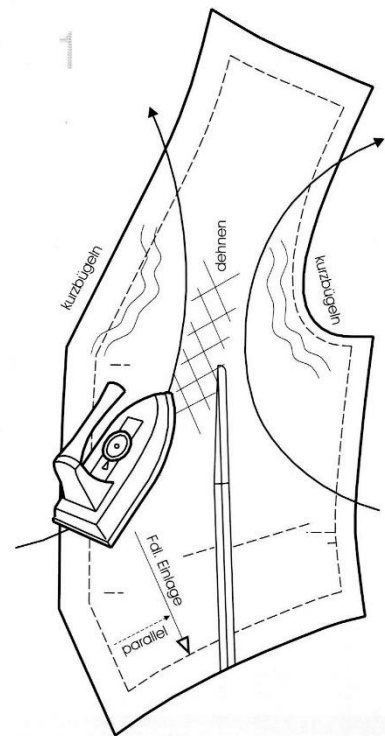
Perinteisen englantilaisen etiketin mukaan tulee liivin alin nappi jättää avoimeksi.

Niskapala

Hyvin istuva liivi nousee paidan kauluksen päälle.

Tämä saadaan aikaiseksi lisäämällä liivin selkäkappaleen pääntielle suikale vinoon leikatua miehustakangasta. Tämä on teollisuudelle hankala työvaihe ja sen vuoksi rationalisoitu pois, mikä on osaltaan johtanut siihen, että nykyiset teolliset liivit eivät enää istu niin hyvin kuin perinteiset käsityönä valmistetut, eivätkä siitäkään syystä ole enää samalla tavalla houkuttelevia vaatteita kuin ennen.

Pituus

Liivin pituus on hyvä, kun liivin helma peittää housunkauluksen kunnolla niin, että vyö tai vyön solki eivät pilkistä liivin helman alta. Kaavottaessa tämä saadaan aikaiseksi, kun liivi piirretään ulottumaan n. 10 cm vyötärön alapuolelle. Tämä edellyttää tietysti sitä, että housut ulottuvat normaalisti vyötärölle eivätkä ole ns. lantiohousut. Perinteisen ajattelun mukaan lantiohousut ja liivi eivät muodosta harmonista kokonaisuutta.

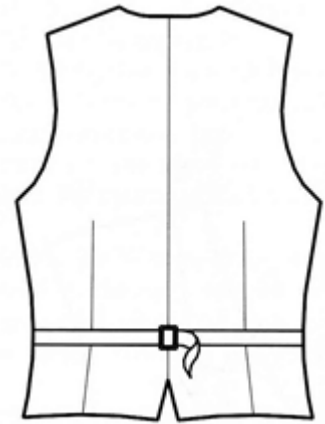
Paidan ei missään tilanteessa pitäisi näkyä housun ja liivin välistä. Romanikulttuurissa tätä pidetään erityisen suurena etikettivirheenä.

Selkäkappale

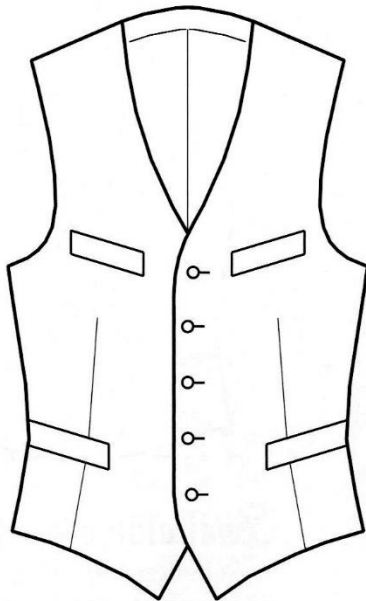
Selkäkappale voidaan valmista samasta kankaasta kuin miehustakin, mutta puvun kanssa käytettävässä liivissä yleisempää on leikata selkä vuorisatiinista. Näin se on ohuempi ja vilpoisampi takin alla.

Selkäsauma voidaan jättää pois, jos kankaassa on kuvio tai muuten sitä halutaan. Selkäsuma antaa kuitenkin paremman istuvuuden.

Sovittaminen

Tilauksessa liivi voidaan sovittaa, jolloin varaudutaan muuttamaan liivin väljyyttä, pituutta ja tasapainoa. Sovittamista varten on oma vakiintunut tapa lisätä sovitusvaroja. Etukappaleella niitä lisätään yleensä etukanttiin ja helmaan, takakappaleella sivuun kädentielle, KT-saumaan ja helmaan.

Ennen sovitusta liiviin liimataan tukikangas, sisäännotot ommellaan, etukappale muoto-prässätään ja liivi harsitaan sovitukseseen.

Tamppi

eli osavyö tai kiristin liivin selässä mielletään nykyisin laadukkaaksi yksityiskohtaksi. Se on kuitenkin syntynyt maalaisrätälöiden tarpeisiin, sillä saatiin kiristettyä liian väljä vaate sopivaksi, hyvin leikattuun liiviin ei tamppia tarvita.

Tamppi on hyvä yksityiskohta kansanpuvuissa tai tarjoilijan työasussa, mutta ei sovi puvuntakin alle. Tampin solki kuluttaa takinvuorin rikki.

Taskut

Perinteisesti taskuja oli useimmiten neljä kappaletta, kaksi rinnalla ja kaksi vyötäröllä. Nykyisin taskut valmistetaan useimmiten vain vyötärölle.

Taskunsuut valmistetaan samoin kuin puvun rintatasku, eli ne näyttävät hieman viistoon tehdyiltä yhden kaitaleen taskuilta. Valmistustapa eroaa kuitenkin puuvillavaatteissa käytettävästä yhdenkaitaleen taskusta ja on erityisesti miesten villakangasvaatteille kehitetty. Suhteellisen paksun villaisen miehustakankaan lisäksi käytetään erillistä taskupussikangasta ja työtavoissa tavoitellaan mahdollisimman sileää lopputulosta. Avaamattomat saumat pullottavat liikaa.

Viisto taskunsuu mukailee helman usein viistoa reunaa.

Tukeminen

aikaisemmin liivit tuettiin koko etukappaleen alueelta täysvinoon leikatulla ohuella pellavaliinalla. Näin eivät tee nykyisin aina edes tilausvaatturit, tukemiseen käytetään normaaleja liimakankaita. Etukantin venyminen estetään tukinauhalla.

Työjärjestyksen

erikoisuutena on se, että kun selkä valmistetaan vuorisatiinista, tehdään etukappaleet kokonaan valmiiksi vuorausta ja napinläpiä myöten ennen kuin takakappaletta ryhdytään yhdistämään niihin. Valmiit etukappaleet yhdistetään vuorikankaisiin selkäkappaleisiin. Työ viimeistellään ompelemalla niskapala valmiiksi ja napit paikoilleen.

Poikkeuksen on liivi, jossa selkä valmistetaan samasta kankaasta kuin etukappale. Silloin työjärjestys on samantapainen kuin takissa.

Vuorit

valmistetaan yleensä selkäsatiinia ohuemmasta vuorisilkistä. Viskoosi on tässä hengittävyytensä ansiosta paras materiaali.

Väljyys

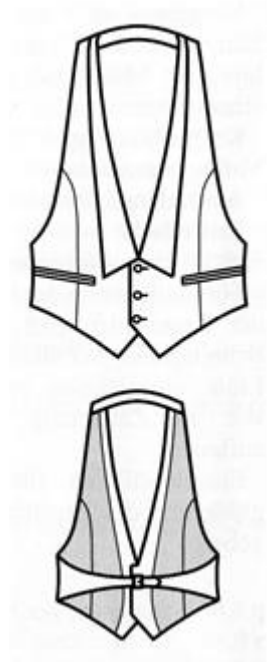
on hyvä, kun liivin käyttäjä pystyy liikkumaan vapaasti, mutta ei yhtään enempää. Hyvä väljyys rinnalla on noin 10 cm eli puolikkaalla 5cm. Vyötäröllä väljyyttä on usein hieman enemmän, mutta ylälantiolla vain 6-8cm.

Vyötärösauma

on jäänyt liiveistä pois samoin kuin takeistakin. Vyötärösaumallisen liivin valmistus on kuitenkin täysin mahdollista, teatterityössä ajoittain välttämätöntäkin. Silloin taskut voidaan valmistaa saumaan.

Frakkiliivi

valmistetaan valkoisesta puuvillapikeestä, samasta josta frakkipaidan rintamus ja ranneke usein valmistetaan. Frakkiliivi pitää kestää kovaa pesua, joten se on myös vuorattu puuvillalla ja napit voidaan irrottaa pesun ajaksi.

Smokkiliivi

on normaalisti niin sanottu vyöliivi eli cummerbund. Vyöliivi valmistetaan silkistä ja siihen tulee kolme ylöspäin aukeavaa laskosta ja ylimmän pohjalle pieni tasku. Cummerbundin alkumuoto on Intiasta.

Smokin kanssa voidaan toki käyttää myös perinteisen mallista liiviä, joskin se on harvinaisempaa nykyisin.

Sakettiliivi

Sakettiliivin leikkaus on aika tavanomainen 1-rivinen ja 6-nappinen. Sakettiliivit ovat yksivärisiä, yleensä harmaita, mutta joskus myös kerman värisiä.

